

VIEŠAS VISUOMENĖS SUPAŽINDINIMAS SU PLANUOJAMOS ŪKINĖS VEIKLOS – VĖJO ELEKTRINIŲ PARKO ĮRENGIMO PASVALIO R. SAV., PUŠALOTO SEN. IR PANEVĖŽIO R. SAV., PANEVĖŽIO SEN. – POVEIKIO APLINKAI VERTINIMO ATASKAITA

PROTOKOLAS

2025 m. sausio 14 d.

SUSIRINKIMO VIETA: Pasvalio rajono savivaldybės Pušaloto seniūnijos patalpose, Joniškėlio g. 16A, Pušalotas, ir internetinės vaizdo transliacijos būdu, prisijungimo adresas:

<https://us06web.zoom.us/j/87343921330>

SUSIRINKIMO LAIKAS: 2025 m. sausio 9 d. nuo 17:00 val., baigėsi apie 18:30 val.

DALYVAUJA:

1. Poveikio aplinkai vertinimo ataskaitos rengėjas: Liutauras Stoškus, VšĮ „Darnaus vystymosi centras“ direktorius.
2. Poveikio aplinkai vertinimo ataskaitos rengėjo atstovai: Dainius Jurėnas, UAB „ARCHSTUDIJA“ direktorius, Žemyna Gudžiūnaitė UAB „ARCHSTUDIJA“ projektuotoja (**susirinkimo pirmininkė**).
3. Poveikio aplinkai vertinimo organizatorius: Inga Baronienė, UAB Eurostat 1 įgaliotas atstovas (**susirinkimo sekretorė**).
4. Panevėžio rajono savivaldybės gyventojai, seniūnijos atstovai, taip pat nuotoliniu būdu prisijungę asmenys (dalyvių sąrašai pridedami).

SVARSTYTA :

Vėjo elektrinių parko įrengimas Pasvalio rajono savivaldybėje, Pušaloto seniūnijoje ir Panevėžio rajono savivaldybėje, Panevėžio seniūnijoje.

ATASKAITOS PRISTATYMAS:

1. Žemyna Gudžiūnaitė, UAB „ARCHSTUDIJA“ projektuotoja, pristatė UAB „ARCHSTUDIJA“ visuomenės sveikatos specialistės Ramunės Poliakovienės parengtą poveikio visuomenės sveikatai vertinimo dalį. Buvo pristatyti triukšmo bei šėšėliavimo vertinimo skaičiavimai, jų įvesties duomenys ir rezultatai. Lietuvos higienos normoje HN 33:2011 „Triukšmo ribiniai dydžiai gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose bei jų aplinkoje“ yra reglamentuotas nakties metu leidžiamas triukšmo lygis – 45 dB(A). Šioje zonoje nėra nei gyvenamosios paskirties pastatų, nei visuomeninės paskirties objektų. Buvo atlikti triukšmo modeliavimai visoms keturioms vėjo elektrinių išdėstymo alternatyvoms, nustatyti maksimalūs galimi triukšmo lygiai artimiausiuose gyvenamuose pastatuose. Pagal visų alternatyvų skaičiavimų rezultatus triukšmo norma gyvenamuose pastatuose nėra viršijama ir todėl poveikio mažinimo priemonės taikomos nebus. Atliekant vertinimą leistina šėšėliavimo trukmės norma priimta remiantis Vokietijoje naudojamomis metodikomis ir pagal jas gyvenamojoje aplinkoje negali viršyti 30 valandų per metus. Pagal „H“ (hipotetinė, maksimalių parametrų) alternatyvos skaičiavimų rezultatus, šėšėliavimas kai kuriuose gyvenamuose pastatuose viršys 30 val. per metus ir todėl daliai vėjo elektrinių bus privaloma taikyti poveikio mažinimo priemonės – šėšėliavimo mažinimo (stabdymo – shadow shut-down) mechanizmą. Skaičiavimai atlikti Danijos mokslininkų sukurta WindPRO licencijuota programa, ji yra taikoma visame pasaulyje atliekant vėjo elektrinių poveikio visuomenės sveikatai vertinimus ir kitus tyrimus, modeliavimus. Remiantis metodine medžiaga, kitų šalių praktika ir moksliniais tyrimais, neigiamo elektromagnetinės spinduliuotės ir infragarso poveikio greta esantiems gyventojams nebus. Kiti veiksniai, tokie kaip profesinės rizikos, statybos darbų ir ekstremalių situacijų rizika, bus valdomi laikantis darbo saugos reikalavimų. Planuojamas vėjo elektrinių parkas neįtakos visuomenės sveikatos būklės pablogėjimo. Visos nagrinėjamos alternatyvos poveikio visuomenės sveikatai vertinimo požiūriu yra lygiavertės, kadangi pritaikius poveikio mažinimo priemonės bus išlaikomos visos normos. Pagrindine pasirenkama efektyviausia – „H“ alternatyva.
2. Liutauras Stoškus, VšĮ „Darnaus vystymosi centras“ direktorius, supažindino su planuojamos ūkinės veiklos vieta, pristatė atliktus tyrimus, galimą poveikį biologinei įvairovei, kraštovaizdžiui, gamtiniam karkasui, rekreacijai, kultūros paveldo vertybėms ir nekilnojamam turtui. Ataskaitoje buvo

nagrinėjamos 4 alternatyvos (trys realiai egzistuojantys vėjo elektrinių modeliai ir viena teorinė, apjungianti visų galimų modelių maksimalias charakteristikas). Šios alternatyvos buvo lyginamos su „nuline“, „nieko nedarymo“ alternatyva.

Iki 35 vėjo elektrinių (VE) parkas yra planuojamas per du Panevėžio ir Pasvalio rajonus. Planuojamos ūkinės veiklos teritorija yra išsidėsčiusi žemės ūkio paskirties teritorijoje į pietus nuo 2930 kelio ties Pasvaliu ir į vakarus nuo 3005 kelio esančio Pasvalio bei Panevėžio rajonuose. Pietine teritorijos dalimi teka Lėvuo. Teritorija yra miškinga. Greta teritorijos iš vakarinės pusės yra prigludęs Šermukšnių durpyno botaninis-zoologinis draustinis, kuriame saugomi mažieji ereliai rėksniai, vapsvaėdžiai, vištvanagiai, tetervinai ir kiti paukščiai.

Didžiausias būtų Puodžiškių, Aukštakiškio, Puziniškio, Jakūbonių, Staroliškio, Eimuliškio, Pazūkų, Barklainių, Ažagų, Devynšakio miškų masyvas, kuris yra ūkinis ir didžiąja dalimi valstybinis. Jame yra išskirtų kertinių buveinių ir buveinių apsaugai svarbios teritorijos Švaininkų miškai plotai. Apie šį miškų masyvą yra išdėstyta didžioji planuojamo VE parko dalis. Miškai daugiausia lapuočių ir mišrūs.

Žemėnauda PŪV teritorijoje mažaskaidė. Sklypai – daugiausia vidutinio dydžio ir dideli, praktiškai vien ariami su sėjomaina. Daugiamečių pievų ar ganyklų kiek daugiau yra pietinėje teritorijos dalyje. Ūkininkaujama intensyviai.

Poveikis biologinei įvairovei yra nagrinėjamas įvairiais aspektais: augavietėms, Europos Bendrijos svarbos buveinėms, biotopams, paukščiams ir šikšnosparniams, saugomoms teritorijoms. VE parkas nepatenka į saugomų rūšių augavietes, Europos Bendrijos svarbos buveines (projektuojamos dirbamuose laukuose), todėl poveikio joms nebus.

Dideli lapuočių ir mišrių miškų masyvai sudaro neblogas sąlygas plėšriesiems paukščiams veistis. Planuojamo VE parko aplinkoje buvo stebėti perintys plėšrieji, gandriniai paukščiai. VE buvimas jų lizdinėje aplinkoje kelia tiesioginę grėsmę ir gali daryti reikšmingą poveikį jų populiacijoms.

Poveikis plėšriesiems ir sklandantiems paukščiams galimas ir priešlizdiniu ar polizdiniu - migraciniu laikotarpiu. Suplanuotos VE yra arti miškų, kuriose yra žinomų ir potencialių plėšriųjų paukščių perėjimo vietų. Todėl dar besilaikančių lizdinėje aplinkoje ar ieškančių plotų naujoms lizdavietėms plėšriųjų paukščių populiacijos gali patirti vidutinio reikšmingumo, t.y. turinčio tam tikro sistemiskumo bruožų, poveikį. Šis poveikis gali būti reikšmingas teritorijose, kurios dėl savo hidrologinio režimo ir atitinkamos ūkinės veiklos migracijos laikotarpiais tampa nuolatiniomis padidintos traukos vietomis. Tokia būtų šiaurinė PŪV teritorijos dalis.

Įvertinta, kad iš viso 26 elektrinės gali daryti reikšmingą neigiamą poveikį paukščių populiacijoms ir todėl tose elektrinėse turi būti taikomos atitinkamos poveikio mažinimo priemonės – elektrinių išjungimas paukščių perėjimo laikotarpiu ir automatiniai elektrinių stabdymo davikliai, kurie gali inicijuoti elektrinių sustabdymą potencialaus susidūrimo su paukščiais atvejais.

PŪV teritorijoje nėra didelių vandens telkinių, todėl poveikio žiemojantiems paukščiams parkas nedarys.

Paukščių migracijos srautų intensyvumas būsimo VE parko teritorijoje yra nedidelis. Tą nulemia tyrimų teritorijoje vyraujantis atviras, lygus, intensyviai žemės ūkio veiklai naudojamas, gana monotoniškas kraštovaizdis, kuriame paukščiai migruoja plačiu frontu ir nesiformuoja intensyvios migracijos srautai, t. y. nėra išreikštų paukščių migracinių srautų vietų.

Teritorijoje nepastebėti labai dideli skrendančių gulbių, žąsų, gervių būriai. Žvirblinių paukščių migracija tiriamuoju laikotarpiu irgi nebuvo labai intensyvi, dažniausiai gausesnius būrius sudaro kikiriliai, karveliniai paukščiai, varniniai paukščiai, pempės, varnėnai. Stebimi vietiniai dagilių perskridimai žemame aukštyje renkantis mitybos plotus pakelėse, prie melioracijos griovių.

VE parkas ribojasi su Šermukšnių durpyno botaniniu-zoologiniu draustiniu, todėl reikšmingas poveikis jame saugomoms vertybėms - į Raudonąją knygą įrašytoms vapsvaėdžiams, mažiesiems ereliams rėksniams – yra tikėtinas.

Poveikis kraštovaizdžiui yra vertinamas, ar vėjo elektrinės nepatenka į labai didelio ir didelio estetinio potencialo kraštovaizdį ir ar nėra artimesniu atstumu nei 10 kartų padaugintas elektrinės stiebo aukštis nuo kraštovaizdžio panoramų apžvalgos taškų vertingiausiuose kraštovaizdžio arealuose. Poveikio

vertingiausioms kraštovaizdžio zonoms ir panoramoms nebus, todėl poveikis kraštovaizdžiui vertinamas kaip nereikšmingas.

Poveikio gamtiniam karkasui ir rekreaciniams ištekliams nebus. Taip pat poveikis nebus daromas kultūros paveldo objektų vertingosioms savybėms. PŪV poveikis kelių infrastruktūrai bus teigiamas, o nekilnojamo turto kainoms priklausys nuo daugelio subjektyvių veiksnių, įskaitant gyventojų požiūrį į elektrines, ir negali būti vienareikšmiškai vertinamas.

3. Po pranešimų pristatymo dalyviams iškilo klausimų pranešėjams, žemiau pateikta lentelė su klausimais ir atsakymais.

Eil. Nr.	Suinteresuota visuomenė (fiziniai ar juridiniai asmenys)	Suinteresuotos visuomenės sugrupuotų pasiūlymų pobūdis pagal temas	Suinteresuotos visuomenės pasiūlymų motyvuotas įvertinimas
1.	2.	3.	4.
Pastabos/klausimai užduoti viešo ataskaitos aptarimo metu			
Klausimai gauti iš salės			
1.	V [redacted] T [redacted]	Kaip gyventojui būti užtikrintam, kad šešėliavimas gyvenamosiose sodybose neviršija maksimalios 30 val./metus trukmės?	Esant poreikiui, Nacionalinis visuomenės sveikatos centras gali atlikti tikrinimus. Šiuo atveju - Panevėžio padalinys.
2.	V [redacted] T [redacted]	Koks turi būti atstumas nuo vieno iki kito parko?	Nėra reglamento. Atstumas tarp pačių vėjo elektrinių išlaikomas bent 800 m.
3.	A [redacted] K [redacted]	Kodėl naudojate 2004 metais patvirtintais poveikio visuomenės sveikatai metodiniais nurodymais?	2004 metais buvo aplamai išleistas toks dokumentas, bet jis ne kartą buvo tikslintas.
4.	A [redacted] K [redacted]	Dėl triukšmo. 45 db(A) yra didžiausias?	Nakties metu triukšmas negali viršyti 45 db(A) gyvenamojoje teritorijoje.
5.	V [redacted] T [redacted]	Kaip matuojamas 4 bokštų atstumas? Nuo sklypo ribos ar gyvenamojo pastato krašto?	Nuo vėjo elektrinės centro iki sklypo kuriame yra gyvenamasis pastatas ribos.
6.	A [redacted] K [redacted]	Ar žmogus, kuris pasirašo susitarimą dėl gyvenamojo pastato, papildomai gaus ir gamybos įmoką?	Taip, 5 km atstume gaus.
7.	V [redacted] V [redacted]	Anksčiau buvęs Kauklių dvaras, ten yra akmeninis svirnas, tai kultūros paveldas, kodėl dabar apie jį nekalbama? Taip pat kodėl Pušaloto bažnyčia nevertinama ataskaitoje?	Jam nėra nustatyta vertingųjų savybių, susijusių su vizualine apsauga, tai reiškia ten nesaugoma jų panorama, kraštovaizdis. Jėgainių poveikis kultūros paveldui vertinamas ar vizualiai nepažeis vertingųjų savybių. Pušaloto bažnyčia nėra Kultūros vertybių registre
8.	V [redacted] T [redacted]	O Lėvens upė nevertinama?	Tai nėra kultūros paveldo objektas.
9.	V [redacted] T [redacted]	Pas mane prie namų skraido šikšnosparniai. Kai pastatys vėjo elektrines, jie prapuls. Kas tada? Nuo mano sodybos iki artimiausios vėjo elektrinės 700 m.	Poveikis šikšnosparniams galimas 200 metrų plius rotoriaus mentės ilgis atstumu nuo jiems svarbių kraštovaizdžio elementų. Tad poveikis šikšnosparniams už 700 metrų nuo vėjo elektrinės nėra tikėtinas.

10.	V [redacted] T [redacted]	Taip pat ir suopiai, pastačius vėjo elektrinės pradings.	Suopiai nebijo vėjo jėgainių. Jie suka lizdus ir peri prie vėjo jėgainių. Ir jie nėra saugoma rūšis.
11.	V [redacted] T [redacted]	Kiek porų mažųjų erelių rėksnių peri Lietuvoje?	Lietuvoje peri iki 3000 mažųjų erelių rėksnių porų.
12.	V [redacted] T [redacted]	Koks bus bokšto aukštis?	Nuo 140 iki 180 metrų.
13.	A [redacted] K [redacted]	Jeigu Pušalote bus pastatytos visos suplanuotos vėjo elektrinės, kas skaičius suminį visų parkų poveikį?	Suminis šioje ataskaitoje nagrinėjamų ir kitų organizatorių vėjo elektrinių parkų sąveika buvo vertinama poveikio aplinkai vertinimo dokumente.
Klausimai gauti nuotoliniu būdu			
14.	Klausimų iš dalyvių prisijungusių nuotoliniu būdu gauta nebuvo.		

PRIDEDAMA:

1. Susirinkimo dalyvių sąrašai (*neviešinama*);

Susirinkimo sekretorius:

Inga Baronienė

Susirinkimo pirmininkas:

Žemyna Gudžiūnaitė